

rituál turínského koně

host

“

”

**martin
skořepa**

rituál turínského koně

rituál turínského koně

**martin
skořepa**

**brno
2019**

Vychází s finanční podporou
Ministerstva kultury ČR

Cover art credit: Rijksmuseum
van Oudheden, Leiden (goo.gl/oVW4Yh),
CC BY-SA 3.0, modified

© Martin Skořepa, 2019

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2019
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-7577-838-3 (PDF)

ISBN 978-80-7577-839-0 (ePUB)

ISBN 978-80-7577-840-6 (MobiPocket)

**Knížka pro děti, jejichž
rodiče mají alzheimera**

**Věnováno kamarádům, kteří jimi
zůstanou i po dočtení**

**„Spatřili ho [...], ale někteří pochybovali.“
(Matouš 28,17)**

9...

po sto dnech (16.—18. 11. 2016)

Ašerovským městským parkem se prohání víchra z modřínů smetává narezlé jehličí. Danu v telefonu sotva slyším. Závany větru, které nám odtrhávají slova od uší (jako dítě jsem tohle počasí nesnášel; zvěstovalo, že zima teprve přijde), tvoří výmluvnou stafáž našemu nyníššímu nenaslouchání. Zatímco dřív jsme si vzrušeně skákali do řeči, nyní dáváme přednost zdvořilému odkašlávání. Dva bojácní ušáci, kteří se nemohou vyhrabat z frustrace, že tento rozbíhavý svět neovládají a přestávají mu rozumět. Snažíme se proto po vzoru ostatních založit alespoň nějaké miniaturní impérium, aby si jeden druhého podrobil.

Marně se chci Daně mezi poryvy větru něčím vnutit. Ani podotek, že zítra uplyne sto dní, co jsem se přesunul do Ašerova, nás neodšpuntuje. Každá

10...

věta se dusivě táhne. Dana se sotva poptá, jak mi dopadla poslední kontrola u onkologa, a položí to.

Během výroční noci jsem nevstával šestkrát, nýbrž pouze jednou. Maminka dostane čistou plenu a oba spokojeně usneme.

Sen, do něhož jsem se propadl, si vybavím i s podrobnostmi. S Mojmírem míříme k jakémusi slanému jezeru, sevřenému skalnatými srázy. Povrch vysočiny nenarušuje jediný keř nebo skřek nějakého nenažrance. Scenérii osvětluje prudké slunce. Před jeho paprsky se nijak nechráníme, patrně ani nejsme oblečení (snící já se tím vůbec nezabývá), nestěžujeme si na horko nebo žízeň, necítíme se ničím ohroženi.

Od temně modré hladiny nás oddělují velké kamenné plotny s prudkými zlomy, které naši chůzi znesnadňují. Pokud nám noha v nějaké škvíře uvízne, sprostě zaklejeme, aniž by nás to příliš vyvádělo z míry.

Probouzím se v okamžiku, kdy Mojmír zrovna někoho pomlouvá; dělá to co ho znám. Výjimečně není neodvolatelně sarkastický. Z jakési nevinně mizogynní poznámky dostáváme oba nepolevující záchvat smíchu, který se svlečenou krajinou nese jako letící pták.

11...

Slyším, jak vrzá mámina postel. Cupitání na záchod. Po nějaké chvíli se ozve škrtnutí zápalkou. Než vzkypí mléko, rozespale hmátnu pro komentář k Matoušovu evangeliu, abych si z něho ukořistil alespoň odstavec. Kniha je napsána živě, občas mě i rozesměje, čímž ovšem nepřelstím známý pocit, že jsem byl znovu zanechán se svými otázkami, které pozitivističtí mrtví brouci veřejně nevyslovují: zdali Ježíš tišil bouře, uzdravoval z nemocí či vstal po svém ukřižování z mrtvých.

Z peřin mě od knihy vytahuje vůně bílé kávy jako v dobách nejhlubšího dětství. To je Událost (na rozdíl od všech těch, kterými nás večer nakrmí televize). Obvykle totiž snídani musím připravit sám.

Udiví mě, že si maminka bez dopomoci oblékla župan; sama se už do rukávů nedostane. Rychle jí navléknu ponožky, neboť v kuchyni s okny na sever je po ránu chladno. Přitom věnuji letmý pohled směrem ke sporáku, zdali kypící mléko neuhasilo plyn. Vzorně vypnuté kohouty mě zdraví jako posádka při ranním hlášení.

Snídáme mlčky. Máti jí se soustředěnou hltavostí a nic jiného než jídlo si do svého zorného pole nepouští. Mezi sousty, které na sebe bez pauz navazují, se jí nelze vnutit s dotazy, zdali měla po ránu stolicí či jak se vyspala. Příručky o Alzheimerově

12...

chorobě správně radí nepořádat pracovní snídaně, neprobírat nákup nebo přesun taxíkem na zdravotní středisko.

O čem zakoušeči mystična teprve sní, totiž o životě usebraně zanořeném v přítomnosti (a o čem i rádi píšou — totiž o tom, co neprožívají), to pacienti s ACH praktikují bez vynaložení duchovního úsilí. Jejich schopnost těšit se z jídla je až sebevražedná; pokud se zakuckají, nebo se i začnou dusit, vzniklou nesnází se nezdržují a cpou se dál. Budoucnost (ale i minulost) si jednoduše zakázali, a kdybychom na ně my okolní ustavičně nedoráželi, čas by z jejich života vyšuměl docela.

Každá změna má totiž podobu jobovky, a pokud už k mysli postiženého pronikne, aktivuje zneklidňující nájezd úzkosti. Poslušen všech manuálů tedy veškerá oznámení, že na nás co nevidět někdo zazvoní, vždy až do poslední chvíle pečlivě tajím. Máminy pohyby nebezpečně zrychlí; ihned míří k zrcadlu, aby vrhla plachý pohled na svou chatrnou ondulaci, pak se přeshourá do obýváku zkontrolovat bar, zdali v něm ještě nezbyly nějaké sušenky, načež se mě snaží uprosit, abych narušitele telefonicky odehnal.

Dříve by svou roli hrál i náš již dávno nevy-malovaný byt či naprasklá výplň dveří do ložnice

13...

(památka na otcův poslední výbuch zuřivosti), nemytá okna nebo kouty zčernalé od plísně. Poslední rok však tyto nedostatky úplně vypustila z hlavy. Její odpor vůči příchozím i všemu nepředvídatelnému je už jen pudový, navykle instinktivní.

Ohledně naší panelákové bytovky může být přesvědčena, že se jejím chátráním zabývám já a že se chystám zjednat nápravu (zdali jí něco takového víří hlavou, neověřím, neboť mi v tomto směru dosud nic takového nenaznačila a patrně již ani nenaznačí — jako by si její deverbilizovaná mínění někam zalezla a neměla již v úmyslu o sobě dávat vědět).

Osobně se k žádné *rekonstrukci* nechystám. Ve skulinách času se věnuji svým knížkám nebo psaní. Umýt okna na Vánoce tak nejspíš bude muset Boženka.

Nadšena tím, jak zvládla přichystat snídani, pustí se do oblékání bez mé dopomoci. Tepláky vynechá (jejich natažení by už nezvládla), náhradou za ně si přes hlavu přetáhne o jedno triko navíc. Když si to uvědomí, rozesměje se: jsem ale blbá.

Úsměv ji rozjasňuje jen málokdy. Častěji se objeví, pokud se k nám přece jen někdo vnutí a dokáže mámu rozmluvit.

14...

I nebožtík táta jí to nejednou vyčítal: na cizí se smát umíš, na mě ne.

Dokončujeme oblékání.

Žádá novou podprsenku, tahle ji topí. Tedy škrtí, přeložím si pro sebe.

Promazávám jí nohy, trochu masti jí nanesu na paže. Rozetři si to sama, nejsem tvůj komorník.

Léky.

Prstem ukazuje na polici, kde je v pouzdře schované sluchadlo.

Kriticky zkouknu tepláky, pobryndané vším, co včerejší jídelna a lednice daly, a raději vytáhnu čisté.

Kdovíproč si přitom vybavím poslední návštěvu u Botičky. Zastihl jsem ho v dobrém rozmaru, dychtivě rozbalujícího zásilku ze zámoří za třicet tisíc. Nejvíc ho stály elektřina a clo. Zkoušíme roubík. K Botičkově nelibosti vyjde najevo, že vzdor rozměrům, které uvedl do objednávky, nedostatečně dlouhý řemínek neobepne jeho otlý obličej. Pozoruji ho ne bez sedlácky škodolibého zadostiučinění, jak rozlehlostí své vily rázuje z místnosti do místnosti a cosi mumlá o reklamaci; na prubování dalších hraček ztrácí náladu.

Hmota se mstí. A má proč.

15...

S Botičkou jsem se seznámil v Konci Zákona. Občas to tam vypadalo jako na srazu motorkářů. Motorku však vlastnili jen nemnozí a i ti zpravidla zvládli řidičské zkoušky až na opakovaný pokus. Už ve škole jsme povětšinou vynikali spíše v přiřívání knoflíků než v ohýbání plechu ve školní dílně.

Do konce Zákona jsem naposledy zašel pár dní před vyšetřením na kolonoskopii. Učili jsme se motat provázky, Botičkovi jsem posloužil jako *figurant*, aniž mě napadlo, že už jsem součástí *jiné* lodi.

Ta mě odvezla do kuchyně, kde jsem včera ve svých pětapadesáti zapnutím trouby odvážně přelezl jednu z dalších zdí, abych za ní odtajnil navlas stejné stromy jako na dosud zmapovaném území. Na svůj premiérový (nepřipálený) štrúdl jsem pomrkával s hrdostí i úšklebkem. Největší dobrodružství nebylo ani tak vlastní pečení, do kterého úspěšně zasahovala matka, rozfoukávající již poztrácené návyky, jako zakoupení hotového těsta. Zoufale jsem lítal po krámě a pročesával regály, dokud se odněkud nevynořila prodavačka, aby mě navigovala správným směrem.

Dokončená individuace? Nebo jen jakási dočasná prázdninová bojovka?